

Дмитро Горбачов

**ЛИЦАРІ
ГОЛОДНОГО
РЕНЕСАНСУ**

Упорядник Олексій Сінченко

**Київ
ДУХ І ЛІТЕРА
2020**

УДК 75.03+008(477)*19*

Г672

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
ЦЕНТР ЄВРОПЕЙСЬКИХ ГУМАНІТАРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ЄВРЕЙСТВА

Редколегія серії:

Леонід Фінберг (керівник проекту),
Андрій Пучков, Костянтин Сігов, Катерина Сінченко,
Олексій Сінченко (головний редактор), *Елеонора Соловей*

Г672 Горбачов Дмитро. Лицарі голодного Ренесансу. Упорядник Олексій Сінченко. – Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2020. – 336 с. з ілл. – (Серія «Постаті культури»). ISBN 978-966-378-754-1

Явище "український авангард" вперше прозвучало на Заході у 1973 році на лондонській виставці *«Tatlin's dream»*. Тоді там вперше були виставлені роботи світового рівня безвісних авангардистів України Василя Єрмилова й Олександра Богомазова. Це змусило згадати й інших відомих на весь світ майстрів, за походженням, вихованням, самосвідомістю та національними традиціями пов'язаних із Києвом, Харковом, Львовом, Одесою. Окрім зазначених, у книжці один за одним зринають портрети «найвірнішого сина України» Давида Бурлюка; поляка, який мав себе за українця, Казимира Малевича; професора Київського художнього інституту і бандуриста Володимира Татліна; засновниці української школи конструктивістської сценографії Олександри Екстер; митців «Культур-Ліги»; феноменального скульптора Олександра Архипенка.

Доповнена розлогими культурологічними студіями й особистими спогадами автора книжка покликана представити читачеві цілісну картину витоків і формування українського художнього авангарду.

Видання книги стало можливим за підтримки

Міжнародного фонду «Відродження»

Платформи «Велика Ідея»

Родини Ольги та Андрія Анісімових

Видавці: *Леонід Фінберг, Костянтин Сігов*

Коректура: *Валентина Божок*

Комп'ютерна верстка: *Надія Грекович*

Дизайн серії: *Іван Григор'єв*

Дизайн обкладинки та вкладки: *Галина Ліхтенштейн*

Публікація відображає позицію авторів і не обов'язково збігається з позицією Міжнародного фонду «Відродження»

На обкладинці використано роботу Олександра Богомазова
«Космос», 1910 р.

ISBN 978-966-378-754-1

© ДУХ І ЛІТЕРА, 2020

Зміст

ПЕРЕДМОВА	5
I. ПРОЛЕГОМЕНИ	
Шароварно-гопашна культура як джерело світового авангарду	11
Бароко і футуризм	22
Авангардизм ХХ століття і Шевченко	49
Український авангард: Екстер, Богомазов, Архипенко, Єрмилов, Малевич та інші.	68
Книжковий дизайн українського авангарду	79
Київська група єврейських кубофутуристів: Епштейн, Шор, Шифрін, Рабинович, Лисицький.....	93
Журба та експресія. Графіка бойчукістів	100
<i>Ганна Печарковська-Налепинська.</i> Листи-спогади про Бойчуків і бойчукістів.....	105
II. ВЧИТЕЛІ ТА УЧНІ	
I. Архаїст і футурист: Олександр Архипенко (1887–1964)	127
II. Не для грошей народжений, або Логіка краси: Олександр Богомазов (1880–1930).....	139
III. У Києві і в Парижі: Олександра Екстер (1882–1949)	170
IV. «Згадували Україну. Він та я були українцями»: Казимир Малевич (1879–1935).....	200
V. Кольорописець: Віктор Пальмов (1888–1929)	217
VI. Спілкуючись із майстром: Василь Єрмилов (1894–1968)	230
VII. «Вперед, вперед, синголи!»: Марія Синякова (1890–1984)	242
VIII. «Чукурюк»: Давид Бурлюк (1882–1967)	247
IX. Поет, який римував лінії: Анатоль Петрицький (1895–1964)	264
III. СПОГАДИ	
«Що мої очі власноручно бачили . . .».....	293
Поет, футурист і експресіоніст: Микола Бажан (1904–1983).....	343
Футурист-звукописець: Василіск Гнідов (1890–1978)	356
Пам'яті Ігоря Розкішного	362

Дмитро Горбачов (нар. 1937) – мистецтвознавець, професор. Куратор міжнародних мистецьких проєктів «Український авангард» (Загреб, 1990; Мюнхен, 1993; Тулуза, 1993). Досліджує мистецтво доби бароко XVII–XVIII ст. та авангарду 1900–1930 років. Працював у Національному художньому музеї України та Київському університеті театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого. Автор та упорядник низки книжок та альбомів. Зокрема «Анатолій Петрицький» (Москва, 1971), «Український авангард» (1996), «Малевич та Україна» (2006), «Случаї» (2017). Співавтор документальних фільмів – «Казимир Великий, або Малевич селянський» (1994), «Український кубофутуризм та Олександр Богомазов» (2005), «Олександра Екстер. Освячення» (2014).

ISBN 978-966-378-754-1

9 789663 787541 >